

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Кафедра методики викладання германських мов

Г.В.Матюха

**Методичні рекомендації з організації практичних занять та
самостійної роботи здобувачів вищої освіти з курсу методики
викладання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої
освіти**

Мелітополь - 2021

Методичні рекомендації з організації практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти з курсу методики викладання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти / Уклад. Г.В.Матюха. – Мелітополь, 2021. – 48 с.

Методичні рекомендації з організації практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти з курсу методики викладання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти містять плани практичних занять та рекомендації з організації самостійної роботи, адресовані студентам I курсу магістратури зі спеціальності «014.021 Середня освіта. Мова і література (англійська), 014.02 Середня освіта. Українська мова і література. Мова і література (англійська), галузі знань: 01 Освіта / Педагогіка» денної і заочної форми навчання, які здобувають фахову освіту на філологічному факультеті педагогічного вищого навчального закладу.

Завдання методичної розробки – допомогти майбутнім учителям, які викладатимуть англійську мову на старшому етапі навчання в закладах середньої освіти, у теоретичній і практичній підготовці до майбутньої професійної діяльності, запобігти типовим методичним помилкам у здійсненні освітнього процесу з англійської мови. Навчальне видання призначене для аудиторної і самостійної роботи студентів під час роботи на практичних заняттях і підготовки до них, написання модульних завдань, складання іспиту та для використання під час виробничої педагогічної практики.

Рецензенти:

Музя Є.М. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Розумна Т.С. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов і методики викладання факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету

Рекомендовано засіданням кафедри методики викладання германських мов, протокол №1 від 30.08.2021 р.

Рекомендовано науково-методичною радою філологічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, протокол №1 від 15.09.2021 р.

ВСТУП

Методичні рекомендації з організації практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти з курсу методики викладання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти призначені для здобувачів другого рівня вищої освіти («магістр») денної і заочної форм навчання, спеціальності: 014.021 Середня освіта. Англійська мова і література, 014.02 Середня освіта. Українська мова і література. Мова і література (англійська), галузі знань: 01 Освіта / Педагогіка.

Методичну розробку створено у відповідності до освітньо-професійної програми та робочої програми з методики викладання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти. Методичні рекомендації розраховано для студентів університету, які оволодівають фахом учителя англійської мови здобувачів середньої освіти на старшому етапі навчання.

Мета розробки полягає в тому, щоб забезпечити здобувачів вищої освіти необхідним теоретичним і методичним матеріалом для підготовки та проведення уроків з англійської мови на старшій ланці закладів середньої освіти. Зазначені методичні рекомендації висвітлюють якісні параметри підготовки вчителя англійської мови, відповідають вимогам кваліфікаційної характеристики вчителя англійської мови закладу середньої освіти, згідно з якою фахівець готується до здійснення освітньої, виховної, науково-методичної та організаційно-управлінської діяльності в різних типах середніх навчальних закладів.

Методична розробка містить мету та заплановані результати з вивчення курсу, перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною, інформаційний обсяг навчальної дисципліни «Методика викладання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти», питання для обговорення на практичних заняттях, завдання з практичної підготовки здобувачів вищої освіти, питання (завдання) для самостійної роботи, методичні рекомендації із самостійної підготовки, список літературних джерел, рекомендованих для використання під час підготовки до практичного заняття та питання із самоконтролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти. В додатках запропоновані розробки фрагментів уроків з мовних аспектів і видів мовленнєвої діяльності, які послуговують студентам зразками з оформлення власних фрагментів та планів-конспектів уроків англійської мови в старших класах закладів середньої освіти.

Автор сподівається, що методичні рекомендації стануть корисним матеріалом для студентів, допоможуть їм під час самостійної роботи в підготовці до занять, під час виробничої практики, складанні заліків та іспитів.

Мета та заплановані результати навчання

Мета: формування творчої особистості вчителя англійської мови, підготовка до здійснення професійної діяльності, отримання міцної теоретичної і практичної бази знань щодо цілей, змісту, методів і засобів навчання, а також способів навчання та виховання на матеріалі цієї іноземної мови, сприяння більш досконалій підготовці студентів до реалізації основних професійних функцій вчителя англійської мови в старшій школі.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною:

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в профільній школі.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області і розуміння суті професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність свідомо визначати цілі власного професійного й особистісного розвитку, організовувати власну діяльність, працювати автономно та в команді.

ЗК 5. Здатність застосовувати набуті знання та вміння в практичних ситуаціях, прогнозувати, проектувати та моделювати освітній процес, зрозуміло і чітко адресувати власні висновки до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ЗК 6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; критично оцінювати й аналізувати власну освітню та професійну діяльність; здатність до навчання впродовж життя.

ЗК 7. Здатність до письмової й усної комунікації, що якнайкраще відповідають ситуації професійного і особистісного спілкування засобами іноземної та державної мов.

ЗК 9. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми з відповідною аргументацією, застосовувати інноваційні методи й технології, генерувати нові ідеї.

ЗК 10. Здатність організувати освітній процес на засадах педагогічного партнерства з урахуванням можливостей для створення сприятливих психологічних умов для здоров'я, безпеки і соціальної інтеграції осіб, що навчаються.

ЗК 11. Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології в освітній і професійній діяльності.

ЗК 12. Здатність організувати освітній процес, використовуючи сучасні педагогічні технології інклюзивної освіти.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

Знання

ФК 2. Знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для освоєння дисциплін циклу професійної підготовки; здатність до їх систематизації та використання.

Уміння

ФК 3. Здатність реалізовувати сучасні підходи до організації та здійснення освітнього процесу згідно з вимогами дидактики сучасної школи, а також відповідно до норм безпеки життєдіяльності і праці.

ФК 4. Здатність формувати в учнів предметні компетентності, застосовуючи сучасні підходи, методи й технології навчання іноземної мови та світової літератури.

ФК 5. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії англійської, німецької мов, теорії та історії світової літератури та культури у процесі навчання.

ФК 6. Здатність орієнтуватися у літературному процесі в історико-культурному контексті та використовувати знання іноземних мов і світової літератури для формування національної свідомості, культури, ціннісних орієнтацій учнів.

Комунікація

ФК 9. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації освітніх цілей.

ФК 10. Здатність забезпечувати діалог культур у процесі вивчення іноземних мов та зарубіжної літератури, створювати умови для міжкультурної комунікації.

Автономія і відповідальність

ФК 11. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з англійської та німецької мов і зарубіжної літератури.

ФК 12. Здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної педагогічної діяльності з метою підвищення ефективності освітнього процесу.

ФК14 Здатність цілевизначення, планування освітнього процесу та прогнозування його наслідків і результатів; уміння і здатність до прийняття обґрунтованих рішень.

2. Результати навчання

Знання

ПРН 1 – знання сучасних філологічних і дидактичних засад навчання іноземних мов і світової літератури, основ мовознавчих та літературознавчих наук;

ПРН 2 – знання фундаментальних наук для формування світогляду й соціалізації особистості та освоєння загальнопрофесійних дисциплін; передових концептуальних та методологічних досягнень в галузі науково-дослідної та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей;

ПРН 3 – знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій в освіті й науці;

ПРН 4 – знання теоретичних основ та основних тенденцій методики навчання англійської, німецької мов та зарубіжної літератури на старшому етапі у закладах загальної середньої освіти;

ПРН 7– знання основ загальнотеоретичних та професійних дисциплін в обсязі, необхідному для проведення науково-дослідної роботи; правил академічної доброчесності; норм цитування у процесі написання наукових робіт;

ПРН 8 – знання сучасних підходів до організації та здійснення освітнього процесу згідно з вимогами дидактики сучасної школи, а також відповідно до норм безпеки життєдіяльності і праці;

Уміння

ПРН 10 – володіти основними поняттями, термінами, положеннями ПРН 10 – володіти основними поняттями, термінами, положеннями мовознавства та літературознавства, орієнтуючись на здобутки сучасної науки; уміти оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності;

ПРН 11 – уміти використовувати в практичній діяльності новітні освітні технології, програмне забезпечення й сучасні технічні засоби навчання;

ПРН 12 – забезпечувати охорону життя й здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності; застосування методів та засобів охорони праці в закладах галузі;

ПРН 13 – уміти організувати освітній процес, використовуючи педагогічні технології інклюзивної освіти.

ПРН 14 – уміти користуватися різноманітними методами і формами навчання, прогресивними прийомами керівництва науковою, навчальною, суспільною, творчою діяльністю учнів індивідуально та в колективах;

ПРН 15 – володіти сучасними технологіями організації навчального процесу й оцінки досягнень учнів на старшому етапі навчання; ефективно будувати освітній процес;

Комунікація

ПРН 16 – уміння застосовувати отримані знання у процесі вирішення науково-методичних і навчально-виховних завдань з урахуванням вікових, індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей учнівських колективів загалом, кожного учня зокрема і конкретних педагогічних ситуацій; під час розв'язання складних задач і проблем, що потребують оновлення та інтеграції знань, у тому числі в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; прогнозувати, проєктувати та моделювати освітній процес;

Автономія і відповідальність

ПРН 20 – вміти самоорганізовуватись, здійснювати рефлексію, самоаналіз та самокорекцію здійснюваної професійної діяльності; самовдосконалюватися протягом життя, нести відповідальність за навчання інших;

ПРН 22 – оцінювати педагогічні інновації щодо вивчення мов та літератури, навчальний матеріал, визначати доцільність їх впровадження в освітній процес закладу освіти;

ПРН 23 – оцінювати і вдосконалювати особистий інтелектуальний та професійний рівень з метою забезпечення конкурентоспроможності відповідних фахових послуг.

2. Програма навчальної дисципліни

Методика навчання англійської мови на старшому етапі в ЗСО

БЛОК I. Система освіти і система навчання іноземної мови.

Тема 1. Нормативно-правова основа освіти в Україні та навчання іноземних мов.

Іноземна мова як навчальний предмет на старшому етапі в середніх навчальних закладах. Соціальний контекст сучасної системи навчання ІМ та специфіка предмету «Іноземна мова». Державні документи про організацію шкільної освіти на старшому етапі навчання, зокрема навчання іноземної мови. Загальнотеоретичні та професійні дисципліни в обов'язку, необхідному для проведення науково-дослідної роботи. Правила академічної доброчесності та норм цитування в процесі написання наукових робіт.

Тема 2. Сучасна стратегія навчання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти.

Сучасне навчання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти. Цілі, зміст, принципи і методи навчання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти. Завдання навчання спілкування англійською мовою на старшому ступені. Профілізація старшої школи — один з пріоритетів модернізації освіти. Особистісно-орієнтоване навчання іноземних мов. Інклюзивне навчання іноземних мов.

Тема 3. Система підготовки викладачів іноземних мов в Україні та за кордоном: концептуальні засади

Характеристика професійної підготовки вчителя іноземної мови старшої школи та вимоги до професійної кваліфікації вчителів іноземних мов старшої ланки ЗСО. Організація методичної підготовки майбутнього вчителя іноземних мов старшої школи. Практична підготовка майбутніх учителів.

БЛОК II. Організація навчання іншомовного матеріалу та мовленнєвої діяльності в старшій школі.

Тема 4. Навчання лексичного та граматичного матеріалу на старшому етапі в закладах середньої освіти.

Мета навчання лексичного матеріалу на старшому етапі. Шляхи розширення словникового запасу старшокласників. Поняття та види граматичного мінімуму. Особливості удосконалення граматичних навичок

спілкування на старшому етапі в закладах середньої освіти. Сучасні методи навчання мови.

Тема 5. Навчання іншомовної мовленнєвої діяльності старшокласників.

Комплекс умінь аудіювання, читання, говоріння і писемного мовлення в учнів старших класів. Мовні та мовленнєві труднощі навчання іноземної мови. Сучасні методи навчання видів мовленнєвої діяльності старшокласників. Сутність уроку іноземної мови в старшій школі та вимоги до його проведення. Типи і структура уроків іноземної мови в старшій школі. Аналіз уроку іноземної мови. Особливості проведення позакласної роботи на старшому ступені навчання.

Тема 6. Інноваційні технології навчання учнів старшої школи іншомовної міжкультурної комунікації

Сучасні інноваційні методи і технології навчання іноземних мов. Використання ІКТ в освітньому процесі з іноземної мови. Способи підвищення мотивації навчання міжкультурної комунікації учнів старшої школи. Організація рефлексії в освітньому процесі з вивчення іноземної мови.

Методика навчання німецької мови на старшому етапі в ЗСО БЛОК III. Методика формування іншомовної компетентності.

Тема 7. Особливості формування іншомовної лінгвосоціокультурної компетентності.

Загальна характеристика іншомовної лінгвосоціокультурної компетенції та її компоненти. Особливості міжкультурного спілкування. Цілі формування лінгвосоціокультурної компетенції в учнів старшої школи при вивченні німецької мови. Етапи формування лінгвосоціокультурної компетенції: вправи і завдання при вивченні німецької мови.

Тема 8. Особливості формування навчально-стратегічної компетентності.

Загальна характеристика навчально-стратегічної компетенції. Цілі формування навчально-стратегічної компетенції в учнів старшої школи при вивченні німецької мови. Етапи формування навчально-стратегічної компетенції: вправи і завдання при вивченні німецької мови.

Блок IV. Інноваційні технології навчання в процесі вивчення іноземної мови учнів старшої школи

Тема 9. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб інтенсифікації вивчення іноземної мови.

Переваги та недоліки змішаного типу навчання в ЗСО при вивченні німецької мови. Специфіка використання електронних освітніх платформ (Moodle, Google Classroom) та сервісів Zoom, Skype, Padlet, Jamboard, Canva, Mentimeter, Kahoot. Quizзна заняттях німецької мови.

Тема 10. Навчально-мовленнєві ситуації з використанням ІКТ.

Характеристика спілкування за аспектами. Формування навчально-мовленнєвих ситуації та їх вимоги при вивченні німецької мови учнів старшої школи.

Тема 11. Інтерактивні технології навчання на практичних заняттях німецької мови.

Загальна характеристика інтерактивного навчання на уроці іноземної мови. Структура й характеристики інтерактивних технологій. Розвиток критичного мислення та формування інфо-медійної грамотності учнів старшої школи.

Тема 12. Моделювання уроку іноземної мови у старшій школі та його аналіз.

Методичні вимоги до уроку. Конструювання змісту уроку німецької мови старшої школи: принципи та побудова, етапи моделювання, нестандартні уроки, уроки засобами інформаційних технологій (аудіо/відео матеріали, Інтернет –ресурси, он-лайн інструменти).

Тема 13. Самостійна робота старшокласників при вивченні іноземної мови

Підходи до організації самостійної роботи. Методи активізації самостійної роботи учнів у процесі вивчення німецької мови старшої школи.

Практичне заняття № 1.

Тема: Теоретичні основи навчання іноземних мов у старшій школі

Мета: систематизувати знання з теми, поглибити уявлення студентів про теоретичні основи навчання іноземних мов у старшій школі, розширити знання про Державні стандарти базової і повної середньої освіти; виховувати професійні риси, почуття відповідальності, творче мислення.

Література:

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання // Науковий редактор українського видання доктор пед. наук С.Ю. Ніколаєва. - К.: Ленвіт, 2003. - 273 с.
2. Загвязинский В.И. Методология и методика дидактического исследования. - М.: Педагогика, 1982. - 160 с.
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / Під ред. С.Ю.Ніколаєвої .- К.: Ленвіт, 1999.- С.6-12.; Державні стандарти базової і повної середньої освіти// Іноземні мови. – 2003. - №1. – С.3-8.

Обладнання: підручники з англійської мови для старших класів загальноосвітньої школи, підручник методики навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах, методичні рекомендації.

Питання для обговорення

1. Які державні документи визначають розвиток сучасної системи навчання ІМ на старшому етапі?
2. До якої освітньої галузі включено предмет “іноземна мова” і які переваги це має для навчання ІМ?
3. В якому документі сформульована ідея плюрилінгвізму і що вона означає?
4. Які фактори впливають на специфіку навчання ІМ на старшому етапі?
5. В чому полягає специфіка предмета “іноземна мова”?

Хід практичної роботи

Завдання 1. Розкрийте зміст Державного стандарту базової і повної середньої освіти.

Завдання 2. Визначіть поняття “освітня галузь”, схарактеризуйте освітню галузь «Мови і літератури».

Завдання 3. Скажіть, які фактори впливають на специфіку навчання ІМ на старшому етапі? Назвіть особливості навчання цього предмету на старшому етапі навчання.

Завдання 4. Скажіть чому усвідомлення, визнання і проголошення цінності розмаїтньої мовної спадщини є дуже важливим прогресивним кроком світової спільноти.

Тема із самостійного опрацювання: Специфіка предмету «Англійська мова».

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Які фактори впливають на специфіку навчання ІМ.
2. Що є об’єктом навчання на уроках іноземної мови.
3. Застосування різних видів зорової, слухової, зоро-слухової наочності, створення мовленнєвих ситуацій, схожих на реальні задля організації іншомовного спілкування.
4. Специфіка і найсуттєвіша трудність предмета “іноземна мова”.

Методичні рекомендації

1. Задля визначення факторів, які впливають на специфіку навчання ІМ, проаналізуйте хрестоматії та підручники з методики навчання іноземної мови.
2. Задля визначення впливу різних видів зорової, слухової, зоро-слухової наочності, створення мовленнєвих ситуацій, схожих на реальні, на процес навчання іноземної мови, проаналізуйте джерела з психолінгвістики і психології.
3. З метою визначення специфіки і найсуттєвіших труднощів предмету «іноземна мова», порівняйте її вивчення з вивченням рідної мови.

Питання для самоконтролю

1. Які фактори впливають на специфіку навчання ІМ?
2. В чому полягає специфіка предмета «іноземна мова»?

Практичне заняття № 2.

Тема: Сучасна стратегія навчання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти.

Мета: систематизувати знання з теми, поглибити уявлення студентів про сучасну стратегію навчання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти, розширити знання про цілі, зміст, принципи і методи навчання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти; виховувати професійні риси, почуття відповідальності, творче мислення, про завдання навчання спілкування англійською мовою на старшому ступені.

Література

1. Варзацька Л. Інтерактивні технології в системі особистісно-зорієнтованої освіти / Варзацька Л., Кратасюк Л. // Дивослово. – 2006. – № 4. – С. 15-25.
2. Пометун О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання / Пометун О., Пироженко Л. – К. : Освіта, 2004. – 192 с.
3. Пилипенко В. Особистісно орієнтовані технології у школі / Пилипенко В., Коваленко О. – Х. : Основа, 2007. – 160 с.
4. Про затвердження нової редакції Концепції профільного навчання у старшій школі: наказ Міністерства освіти і науки України від 11 вересня 2009 року № 854/ Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України: офіц. вид. МОН України. – 2009. – № 28-29. – С. 57-64.
5. Управління профільною школою: з досвіду роботи директора школи / ред. кол. – Ч. 1. – Луганськ : Знання, 2007. – С. 3-13.

Обладнання: підручники з англійської мови для старших класів загальноосвітньої школи, підручник методики навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах, методичні рекомендації.

Питання для обговорення

1. Повна середня освіта.
2. Методи навчання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Розкрийте сутність профілізації старшої школи — один з пріоритетів модернізації освіти.

Завдання 2. Визначіть цілі, зміст, принципи і методи навчання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти

Завдання 3. Скажіть, які фактори впливають на специфіку навчання ІМ на старшому етапі? Назвіть особливості навчання цього предмету на старшому етапі навчання.

Тема із самостійного опрацювання: Цілі, зміст, принципи і методи навчання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти. Завдання навчання спілкування англійською мовою на старшому ступені.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Сутність методичної категорії «мета навчання ІМ».
2. Багатоаспектність мети навчання ІМ.
3. У скількох напрямках відбувається освіта учнів на уроках ІМ
4. Значення терміну «метод» в методиці навчання іноземних мов.
5. Зміст навчання ІМ

Методичні рекомендації

1. Задля визначення сутності методичної категорії «мета навчання ІМ» опрацюйте Державні Стандарти базової і повної середньої освіти у галузі «Мови і літератури».

2. Задля визначення багатоаспектності мети навчання ІМ опрацюйте зазначену методичну літературу.

3. Задля визначення значення терміну «метод» в методиці навчання іноземних мов проаналізуйте роботу Р.Ю.Мартінової «Цілісна

загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов: Монографія. – К.: Вища шк., 2004. – 454 с.: іл. – Бібліогр.: с. 433-454».

4. Задля характеристики змісту навчання ІМ проаналізуйте схему підручника (див рис.1).

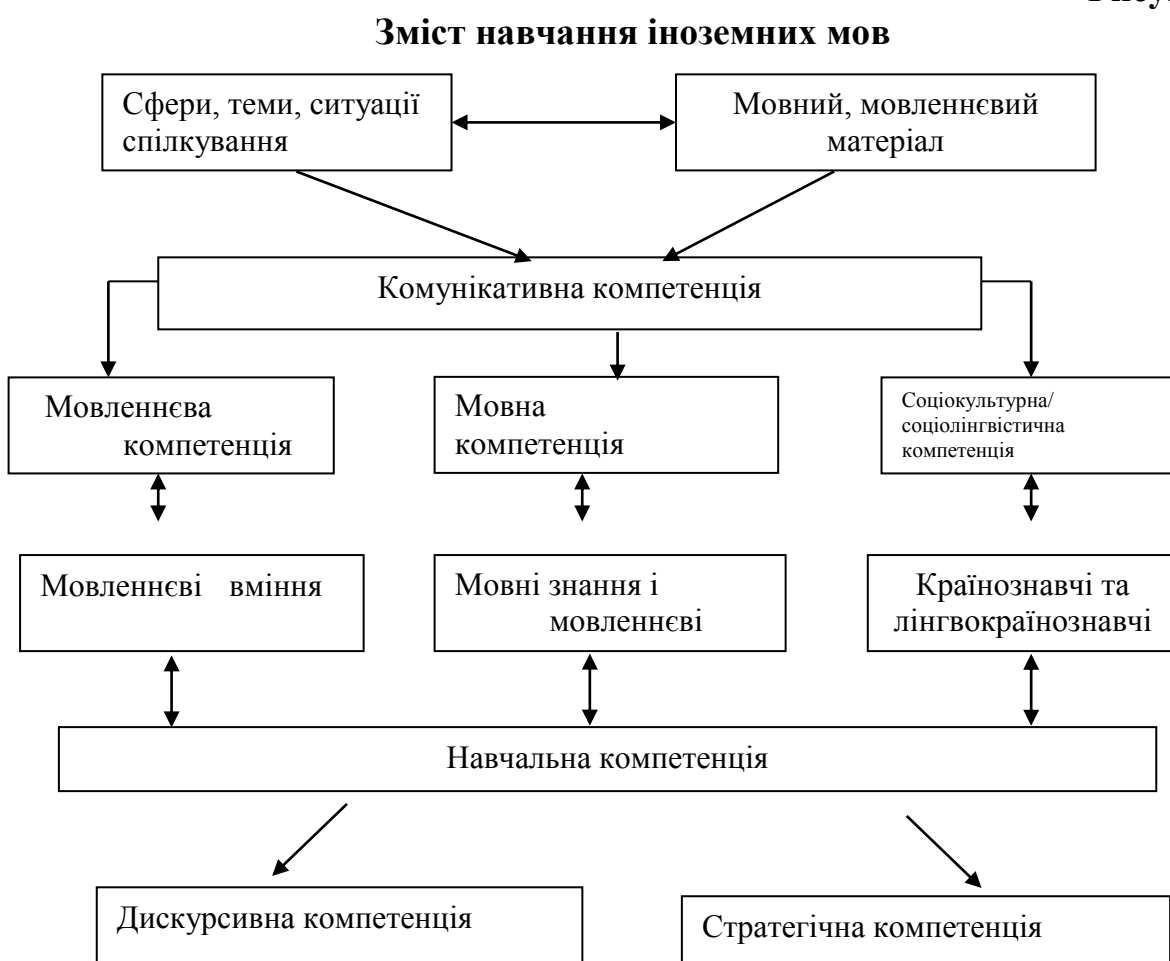
5. Задля визначення впливу різних видів зорової, слухової, зоро-слухової наочності, створення мовленнєвих ситуацій, схожих на реальні, на процес навчання іноземної мови, проаналізуйте джерела з психолінгвістики і психології.

6. З метою визначення специфіки і найсуттєвіших труднощів предмету «іноземна мова», порівняйте її вивчення з вивченням рідної мови.

Питання для самоконтролю

1. Як слід розуміти стратегічну мету навчання ІМ? Від яких факторів вона залежить?
2. У чому полягають практична, освітня, розвиваюча та виховна цілі навчання ІМ?
3. Назвіть складові комунікативної компетенції учнів, розкрийте їх сутність.
4. Які компоненти входять до змісту навчання ІМ? Дайте їх характеристику.

Рисунок 1

Практичне заняття № 3.

Тема: Система підготовки викладачів іноземних мов в Україні та за кордоном: концептуальні засади. Розгалужена, багатогранна та розмаїтна система професійної освіти в Європейських країнах

Мета: систематизувати знання з теми, поглибити уявлення студентів про систему підготовки викладачів іноземних мов в Україні та за кордоном, розширити знання про багатогранну та розмаїтну систему професійної освіти в Німеччині, виховувати професійні риси, почуття відповідальності, творче мислення.

Література

1. Губанова М. И. Профессиональная деятельность преподавателя / М. И. Губанова // Томск: Издательство Томского государственного университета, 2009. – 88 с.
2. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам / Н. Д. Гальскова // М.: Академия, 2008. – 333 с.
3. Сафонова В. В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций / В. В. Сафонова // Воронеж: Истоки, 1996. – 238 с.
4. Кузьмина Е. В. Использование компьютерных технологий на занятиях иностранного языка в языковом вузе в условиях современного общества / Е. В. Кузьмина // Актуальные задачи лингвистики, лингводидактики и межкультурной коммуникации: сборник научных трудов / под ред. доцента Е. П. Сосниной. Ульяновск: УлГТУ, 2010. – с. 168.

Обладнання: підручники з англійської мови для старших класів загальноосвітньої школи, підручник методики навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах, методичні рекомендації.

Питання для обговорення

1. Система підготовки викладачів іноземних мов в Україні
2. Підготовки викладачів іноземних мов за кордоном (на прикладі Німеччині)

Хід практичної роботи

Завдання 1. Розкрийте зміст системи підготовки викладачів іноземних мов в Україні.

Завдання 2. Які інтегровані курси доцільно упровадити і які навчальні програми розробити і застосувати для підвищення ефективності системи підготовки фахівців з іноземних мов в Україні.

Завдання 3. Скажіть, на яких принципах базується ефективна підготовка вчителя (викладача) іноземної мови.

Завдання 4. Проаналізуйте систему підготовки майбутніх фахівців іноземних мов Німеччини.

Тема із самостійного опрацювання: Професійна підготовка вчителя іноземної мови старшої школи у країнах Європи та у США.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Професійна підготовка вчителя іноземної мови старшої школи у Великій Британії.

2. Професійна підготовка вчителя іноземної мови старшої школи у Китаї.

Методичні рекомендації

1. Задля визначення факторів, які впливають на специфіку підготовки вчителя іноземної мови старшої школи у Великій Британії проаналізуйте сучасні засоби масової інформації та матеріали проекту «Сучасна методика викладання англійської мови у загальноосвітніх навчальних закладах».

2. Задля визначення завдань підготовки вчителя іноземної мови старшої школи у Китаї проаналізуйте листа студентки нашого університету, філологічного факультету Деденко Юлії, подане нижче (подається в оригіналі).

«Я работаю в **i2 Insitute** (переводится как International Institute of Education).

Мужчина, открывший эти школы, никакого отношения к образованию не имеет, но так как закончил специальность по менеджменту, решил открыть какой-то бизнес. Пообщавшись со знакомыми иностранцами, решил открыть школу по изучению английского языка.

На тот момент, (3 года назад), когда я начинала работать в этой тренинговой школе, насчитывалось только 3 кампуса (маленькой школы), сейчас же по Ченду (город, в котором я нахожусь) уже 40 кампусов, и до конца года планируют открыть еще 20. Итого, в самом Ченду будет 60 кампусов, а по Китаю 200 школ. Также за минувший год были открыты школы в Греции, Нью-Йорке, Чикаго, Бостоне, Саудовской Аравии, Южной Африке и т.д.

Сам владелец этой школы объясняет, что в его планах построить такую же сеть тренинговых школ как EF (English/Education First), которая начала работать с 1965 года.

В кампусе, где я сейчас работаю, насчитывается около 10 преподавателей, которые в основном преподают английский, но также есть такие уроки как Drama, Act out, Dancing.

Также на большие праздники (такие как Хэллоуин, Рождество, День Благодарения и т.д) проводятся activities. Приходят все дети, которые учатся в школе, их разделяют по группам и устраивают им всякие соревнования и конкурсы. За участие и разговор на английском дети получают призы.

Также проводятся различные мастер-классы, приуроченные к китайским праздникам. К примеру, на китайский новый год обязательно надо лепить пельмени (по традиции), поэтому заранее подготавливается тесто и мясо, и детки начинают пытаться делать пельмени. А потом все дружно кушают. Очень часто, если это маленькие детки, то присутствуют родители, поэтому иногда подобного рода мастер-классы превращаются в родительские, где мамы и папы начинают дружно помогать и лепить пельмени вместе с детьми.

В i2 также есть уроки баскетбола, футбола, бейсбола, рисования и т.д, где все уроки опять-таки ведутся на английском языке.

Что касается уроков английского языка, то тут все относительно не трудно: уроки по длительности делятся на 45 мин, 1 час и полтора часа. Очень часто

это уроки один на один (учитель и ребенок), но также есть группы из 2-х, 3-х и 4-х деток.

Возраст детей разный: есть детки и 3-х лет, есть подростки, а есть и взрослые. Также проводится подготовка ко всевозможным английским тестам, таким как TOEFL, IELTS, PET и др.

Класс оборудован очень просто – это доска, большой стол (для подростков/ взрослых), в пространство которого задвигается один или два маленьких столика для деток, внутрь которых, в свою очередь, помещаются маленькие стульчики; к тому же по желанию можно принести ноутбук или планшет. Книги и раздаточные материалы выдаются школой. Если учитель нуждается в чем-то еще, это обговаривается со старшим учителем и покупается в течение недели.

Издательства используемых учебников разные: Oxford, Cambridge, Pearson Longman, Macmillan. В прошлом семестре было собрание, где присутствовали все учителя: решалось, какое издательство лучше всего подходит для китайских детей. Высчитывался уровень сложности учебников, наличие дополнительных материалов (диск в учебнике, программа к учебнику с дополнительными заданиями и играми для компьютера, Crafts book, Test book и т.д), также учитывались методические тренинги, которые предоставляли некоторые издательства. В итоге, выбор пал на серию английских учебников издательства Macmillan.

Учебники этого издательства были куплены для детей всех возрастов – это «Hats on Top», «Brainwave», «Go Beyond», «Open Mind».

Каждый урок учитель должен составлять по требованиям школы. В этот

план входят:

1. Warm up/ Review;
2. Presentation;
3. Practice;
4. Production;
5. Cool down; 6. Homework.

i ² Lesson Plan		Teacher	Book
Date and Time	Aim: "By the end of the class S will be able to..."	Chapter/Page	Se
Procedure	Describe Activities	Materials	Timing
Warm Up / Review			
Presentation			
Practice			
Production			
Cool Down			
Homework	Notes / Evaluation	What's next	

В конце каждого урока учитель должен записывать по этому плану все, что он делал с ребенком в течение урока и какие материалы использовал. Также заполняется так называемый «Communication Record», где по пятибальной шкале оценивается уровень ребенка во время урока. Во время родительских

i² Communication Record

Date: _____ Student _____

Evaluation - Out of five (N/A if not-applicable)						Comments
	N/A	1	2	3	4	
Listening	N/A	1	2	3	4	5
Speaking	N/A	1	2	3	4	5
Reading	N/A	1	2	3	4	5
Writing	N/A	1	2	3	4	5
Retention	N/A	1	2	3	4	5
Participation	N/A	1	2	3	4	5
Homework:						

собраний учитель может взять папку (которая есть у каждого ребенка) и показать развитие уровня английского языка, например за полгода. Также приблизительно каждые десять уроков учитель должен устраивать «Open Door Class», где присутствуют родители и ассистенты учителя.

Также в конце каждого урока ребенок получает стикеры, которые вклеивает в специальную маленькую книжечку – паспорт. Набрал 20, 40, 60... стикеров ребенок может обменять их на подарки (ручки, терки, блокнотики, книжечки, чашки, рюкзаки и т.д). Таким поощрительным образом школа мотивирует детей больше разговаривать на английском и слушаться учителя на уроке.

Для учителей также есть много интересного: каждую неделю проходят различные тренинги (психология ребенка, дисциплина на уроке, менеджмент урока, игры на уроке для разного возраста, как проводить уроки-драмы, act-out и т.д). Посещение этих тренингов необязательно, но оплачиваются они как рабочие часы. Также в рабочие часы засчитывается время, потраченное на дорогу. Обычно эти тренинги не занимают много времени – длятся они всего 2 часа, поэтому желающих всегда хватает.

Также раз в месяц на каждый кампус переводятся средства для «Team Building», где все администраторы, учителя и их ассистенты собираются вместе и идут куда-нибудь развлекаться: мы с нашей школой ходили в корейский ресторан, выезжали на природу, ходили в спорт-клуб (стреляли из лука), накрывали стол со всякими закусками в конце рабочего дня после всех уроков и т.д.

На самом деле, есть еще много всего интересного, чем занимается школа, и с каждым годом она становится все лучше и лучше. Но нет предела совершенству, поэтому всегда есть над чем работать дальше.

→ (Холл для проведения зустрічей)

педагогів)

→ (Коридор школи)

(Освітній процес у початковій школі)

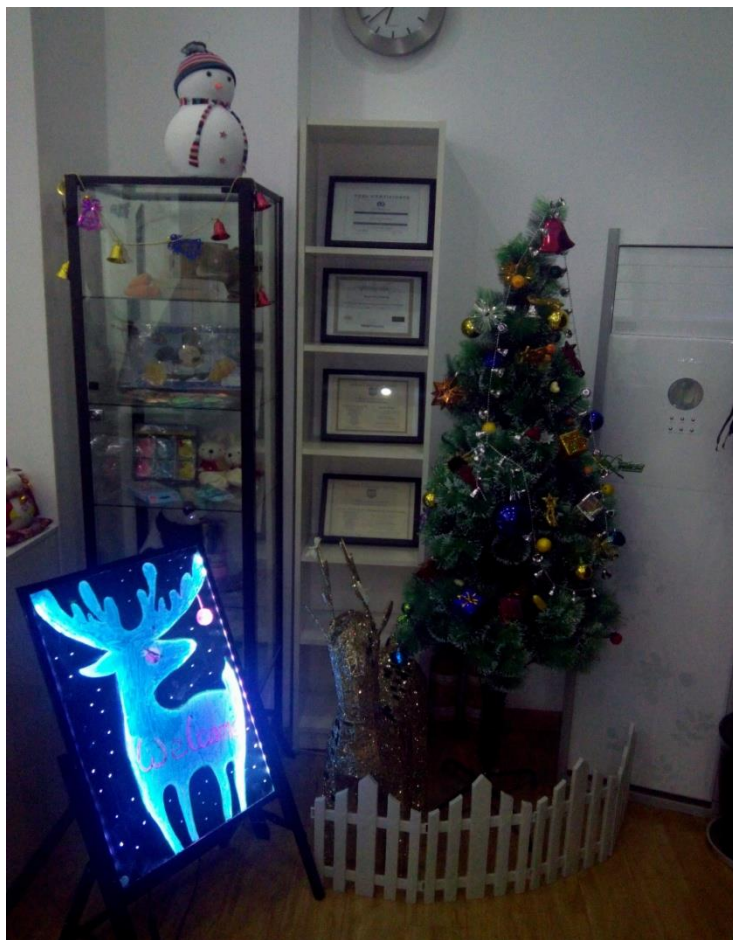
Питання для самоконтролю

1. Які фактори впливають на специфіку навчання ІМ?
2. В чому полягає специфіка предмета «іноземна мова»?
3. Проаналізуйте організацію шкільної освіти в Китаї.

Практичне заняття № 4

Тема: Навчання мовних аспектів

Мета: систематизувати знання з теми, поглибити уявлення студентів про навчання учнів старшої школи самостійного розширення словникового запасу для реалізації англomовного спілкування, про навчання граматичного матеріалу на старшому етапі в закладах середньої освіти, розширити знання про форми, методи та прийоми самостійного вивчення англomовної лексики і граматики; виховувати професійні риси, почуття відповідальності, творче мислення.

Література:

1. Гапонова С.В. Планування граматичного етапу уроку іноземної мови в середній школі // Іноземні мови. - 1997. - № 3. - С. 6-10.
2. Дигтяр О. Ю. Организация лексического материала и его усвоения как фактор, соопределяющий эффективность обучения иноязычной лексике: английский язык, средняя ступень школьного обучения: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / О. Ю. Дигтяр. - Владимир, 2009.- 191 с.
3. Єрьомін Ю. В. Методичні аспекти використання комп'ютерної техніки в навчанні іноземної мови / Ю. В. Єрьомін // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://linguact.hyperlink.ru/articles/eremin.html>. - 3 с. 9].
4. Жилко Н.М., Панова Л.С. Вправи з граматики англійської мови. - К.: Освіта, 1995. - 145 с.

5. Жук Л. Г. Интернет-технологии как средство организации самостоятельной работы студентов технических вузов: 13.00.08 Жук, Людмила Григорьевна Интернет-технологии как средство организации самостоятельной работы студентов технических вузов (на материале обучения иностранному языку): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 СПб., 2006. – 265 с.
6. Зыкова А. В. Методика расширения словарного запаса иноязычной лексики на основе индивидуальных стратегий обучения: на материале французского языка как второго иностранного в языковом вузе: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / А. В. Зыкова. – Москва, 2010.- 231 с.: ил. РГБ ОД, 61 10-13/1375
7. Скляренко Н.К. Навчання граматичних структур англійської мови в школі. - К., 1982. - 103 с.
8. Стрельчук Я. В. Роль і місце потенційного англомовного словника студентів нефілологічних спеціальностей / Я. В. Стрельчук // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Сер. : Педагогіка . - 2012. - Т. 209, Вип. 197. - С. 75-80. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchduped_2012_209_197_16.pdf
9. Сучасна технологія навчання іншомовного матеріалу в середніх навчальних закладах / Під ред. С.Ю. Ніколаєвої. - К.: Ленвіт, 1996. - 96 с. (Бібліотечка журналу «Іноземні мови», Вип. 2).
10. Трещева М.Г. Методика обучения расширению активного словаря на основе художественных текстов домашнего чтения студентов третьих курсов языковых факультетов вузов : автореферат дис. ... кандидата педагогических наук: 13.00.02. – Москва, 2006.- 17 с.
11. Чувиліна О. В. Методика обучения студентов неязыкового вуза самостоятельной работе с материалами СМИ при использовании интернет-технологий : английский язык: Дис. ... канд. пед. наук. – Нижний Новгород, 2009. - 182 с.

Обладнання: підручники з англійської мови для старших класів загальноосвітньої школи, підручник методики навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах, методичні рекомендації.

Питання для обговорення

1. Аналіз сучасних досліджень з навчання учнів старшої школи самостійного розширення словникового запасу для реалізації англомовного спілкування.
2. Форми, методи та прийоми самостійного вивчення англомовної лексики.
3. Комплекс вправ з навчання старшокласників самостійного засвоєння лексичного матеріалу та граматичних структур для реалізації англомовного спілкування.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Розкрийте зміст досліджень з навчання учнів старшої школи самостійного розширення словникового запасу для реалізації англомовного спілкування.

Завдання 2. Визначіть форми, методи та прийоми самостійного вивчення англомовної лексики.

Завдання 3. Проаналізуйте чинні підручники з англійської мови для старших класів щодо завдань, спрямованих на самостійний розвиток школярами словникового запасу.

Завдання 4. Розкрийте зміст навчання граматики

Завдання 5. Визначіть сучасний стан навчання граматичних структур пасивного граматичного мінімуму.

Завдання 6. Скажіть, які форми роботи застосовуються для засвоєння граматичних знань.

Завдання 7. Скажіть, яким чином організовується навчання граматичних структур пасивного граматичного мінімуму

Тема із самостійного опрацювання: Аналіз чинних підручників з англійської мови для старших класів щодо завдань, спрямованих на самостійний розвиток школярами словникового запасу.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Назвіть структурні розділи підручників, рекомендованих для використання у старших класах.

2. Проаналізуйте лексичний матеріал підручника.

3. Визначіть завдання, спрямовані на самостійний розвиток школярами словникового запасу.

Література

1. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Англійська мова 2-12-ті класи. – К.: Шкільний світ, 2001. – 37 с.

2. Книга вчителя іноземної мови: Довідково-методичне видання / Упоряд. О.Я. Коваленко, І.П. Кудіна. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – 240 с.

3. Карп'юк О.Д. Welcome to English Study. Підручник з англійської мови для 10-11-го класів шкіл із поглибленим вивченням англійської мови, гімназій, ліцеїв, коледжів. – 2-е вид., виправл. / О.Д. Карп'юк. – Тернопіль: Видавництво Карп'юка, 2004. – 222 с.

4. Країнознавство 10 – 11 класи. Англомовні країни: лінгвокраїнознавчий аспект / Н. О Бурковська, Н. І. Маслова. – Х.: Основа, 2007. – 128 с.

5. Несвіт А. М. Англійська мова: ми вивчаємо англійську мову: Підручник для 10-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / А. М. Несвіт. – К.: Генеза, 2009. – 288 с.

6. Коломінова О. О. English, 9: Підручник для 9-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / О. О. Коломінова. – К.: Ін – т сучас. підруч., 2009. – 272 с.

7. Биркун Л. В. Our English. Англійська мова: Підручник для 9-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / Л. В. Биркун. – К.: Вид – во "Ранок". – 2006. – 260 с.

Методичні рекомендації

1. Задля визначення структурних розділів підручників, рекомендованих для використання у старших класах проаналізуйте зазначені у списку підручники.
2. Задля визначення лексичного матеріалу підручників уважно перегляньте ЛО уроків, проаналізуйте її відповідність темі уроків та програмі.
3. З метою визначення завдань, спрямованих на самостійний розвиток школярами словникового запасу, проаналізуйте вправи підручників, розробіть таблицю і класифікуйте вправи.

Питання для самоконтролю

1. З яких структурних розділів складаються підручники?
2. Чи відповідає ЛО темі уроків та програмі?
3. Назвіть вправи, спрямовані на самостійний розвиток школярами словникового запасу.

Практичне заняття № 5

Тема: Навчання граматики іншомовного мовлення на старшому етапі в закладах середньої освіти. Навчання лексики англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти.

Мета: систематизувати знання з теми, поглибити уявлення студентів про навчання граматики іншомовного мовлення на старшому етапі в закладах середньої освіти, розширити знання про вправи з навчання старшокласників активної і пасивної англійською мовою; виховувати професійні риси, почуття відповідальності, творче мислення.

Література

1. Биркун Л. В. Our English. Англійська мова: Підручник для 9-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / Л. В. Биркун. – К.: Вид – во "Ранок". – 2006. – 260 с.
2. Карп'юк О.Д. Welcome to English Study. Підручник з англійської мови для 10-11-го класів шкіл із поглибленим вивченням англійської мови, гімназій, ліцеїв, коледжів. – 2-е вид., виправл. / О.Д. Карп'юк. – Тернопіль: Видавництво Карп'юка, 2004. – 222 с.
3. Книга вчителя іноземної мови: Довідково-методичне видання / Упоряд. О.Я. Коваленко, І.П. Кудіна. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. – 240 с.
4. Колодич О.Б. Сучасні підходи до вивчення мовленнєвої діяльності // Педагогіка і психологія. – 2004. - № 4. – С. 55-60.
5. Коломінова О. О. English, 9: Підручник для 9-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / О. О. Коломінова. – К.: Ін – т сучас. підруч., 2009. – 272 с.
6. Країнознавство 10 – 11 класи. Англomовні країни: лінгвокраїнознавчий аспект / Н. О Бурковська, Н. І. Маслова. – Х.: Основа, 2007. – 128 с.

7. Мартинова Р. Ю. Цілісна загальнодидактична модель змісту навчання іноземних мов: Монографія. – К.: Вища шк., 2004. – 454 с.: іл. – Бібліогр.: с. 433-454.
8. Несвіт А. М. Англійська мова: ми вивчаємо англійську мову: Підручник для 10-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / А. М. Несвіт. – К.: Генеза, 2009. – 288 с.
9. Поспелова М.Д. Обучение условным предложениям на уроках английского языка в старших классах // Иностранные языки в школе. – 2001. – № 1. – С. 16-20.
10. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Англійська мова 2-12-ті класи. – К.: Шкільний світ, 2001. – 37 с.
11. Скляренко Н.К. Методична розробка з навчання видо-часової форми Present Perfect Continuous // Іноземні мови. – 2000. – № 2. – С. 48-50.

Обладнання: підручники з англійської мови для старших класів загальноосвітньої школи, підручник методики навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах, методичні рекомендації.

Питання для обговорення

1. Сучасний стан навчання граматики/лексики англійської мови учнів старших класів.
2. Організація навчання граматики в старших класах загальноосвітніх навчальних закладах.
3. Навчання граматичних структур пасивного граматичного мінімуму
4. Навчання пасивної й активної лексики англійської мови

Хід практичної роботи

Завдання 1. Визначіть ознаки сучасного стану навчання граматики англійської мови учнів старших класів.

Завдання 2. Розкажіть про організацію навчання граматики в старших класах загальноосвітніх навчальних закладах.

Завдання 3. Розкрийте сутність навчання граматичних структур пасивного граматичного мінімуму.

Тема із самостійного опрацювання: Поняття та види граматичного мінімуму на старшому етапі в закладах середньої освіти. Іншомовні граматичні навички старшокласників, вимоги до їх сформованості на старшому етапі навчання. Удосконалення лексичних навичок старшокласників.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Проаналізуйте граматичний матеріал підручника.
2. Визначіть завдання, спрямовані на самостійний розвиток школярами граматичних навичок.
3. Визначіть завдання, спрямовані на самостійний розвиток школярами лексичного словника.

Методичні рекомендації

1. Задля визначення граматичного матеріалу підручників уважно перегляньте ГС уроків, проаналізуйте їх відповідність програмі.

2. З метою визначення завдань, спрямованих на самостійний розвиток школярами граматичних навичок, проаналізуйте вправи підручників, розробіть таблицю і класифікуйте вправи.

Питання для самоконтролю

1. Чи відповідає ГС програмі?
2. Розробіть фрагмент уроку з навчання старшокласників лексики англійської мови.
3. Розробіть фрагмент уроку з навчання старшокласників граматики англійської мови.

Практичне заняття № 6

Тема: Взаємопов'язане навчання всіх видів мовленнєвої діяльності англійською мовою на старшому етапі в закладах середньої освіти.

Мета: систематизувати знання з теми, поглибити уявлення студентів про навчання видів мовленнєвої діяльності на старшому етапі в закладах середньої освіти: навчання говоріння, розширити знання про форми і методи навчання монологічного і діалогічного мовлення; виховувати професійні риси, почуття відповідальності, творче мислення.

Література

1. Гапонова С.В. Вправи для навчання аудіювання англомовних текстів за темою “Canada” учнів старших класів середньої школи // Іноземні мови. – 1999. – № 1. – С. 9-13.
2. Зимняя И.А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке: Книга для учителя. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1985. – 160с.
3. Колодич О.Б. Сучасні підходи до вивчення мовленнєвої діяльності // Педагогіка і психологія. – 2004. - № 4. – С. 55-60.
4. Ляховицкий М.В. Методика преподавания иностранных языков: Учеб. пособие для филол. фак. вузов. – М.: Высш. школа, 1981. – 159с.
5. Мартинова Р.Ю. Цілісна загально дидактична модель змісту навчання іноземних мов. – К.: Вища школа, 2004. – 454с.
6. Скалкин В.Л. Обучение диалогической речи (на материале английского языка): Пособие для учителей. – К.: Радянська школа, 1989. – 158с.
7. Сигал Т.К. Тестовый контроль аудирования на уроках английского языка в 5-6 классах // Иностранные языки в школе. – 1997. – № 5. – С. 30-36.
8. Черниш В.В. Методика роботи з аудіо книжкою // Іноземні мови. – 2002. – № 3. – С. 3-9.

Обладнання: підручники з англійської мови для старших класів загальноосвітньої школи, підручник методики навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах, методичні рекомендації.

Питання для обговорення

1. Мовлення, його різновиди.

2. Етапи формування навичок і вмінь усного мовлення.
3. Текст – основа навчання усного і писемного мовлення.
4. Особливості взаємопов'язаного навчання монологічного мовлення й читання, писемного мовлення та аудіювання на старшому етапі навчання.
5. Особливості взаємопов'язаного навчання діалогічного мовлення й читання, писемного мовлення та аудіювання на старшому етапі навчання.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Розкрийте психологічні властивості усного мовлення: його співвідношення з діяльністю, з мисленням, емоціями, мотивами, співіснування з іншою мовою у двомовному середовищі.

Завдання 2. Визначіть сутність усного мовлення

Завдання 3. Скажіть, що розуміють під монологічним мовленням.

Завдання 4. Скажіть, які вміння В. Л. Скалкін відносить до усного і письмового викладу думок без будь-яких опор .

Завдання 5. Розкрийте особливості навчання монологічного мовлення на старшому етапі навчання.

Завдання 6. Розкрийте особливості навчання діалогічного мовлення на старшому етапі навчання.

Завдання 7. Розкрийте особливості навчання аудіювання на старшому етапі навчання.

Тема із самостійного опрацювання: Види аудіотекстів та методика навчання сприйняття і розуміння їх на слух. Система вправ з навчання аудіювання. Контроль розуміння прослуханого.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Які фактори впливають на специфіку навчання аудіювання.
2. Що є об'єктом навчання аудіювання на уроках іноземної мови.
3. Застосування різних видів зорової, слухової, зоро-слухової наочності, задля організації навчання аудіювання.
4. Найсуттєвіша трудність навчання аудіювання.
5. Система вправ з навчання аудіювання. Контроль розуміння прослуханого.

Методичні рекомендації

1. Задля визначення методики навчання сприйняття і розуміння текстів на слух уважно перегляньте запропоновану літературу.
2. З метою визначення завдань, спрямованих на контроль розуміння прослуханого, проаналізуйте матеріал підручника, вправи методичної розробки, розробіть таблицю і класифікуйте вправи.

Питання для самоконтролю

1. Які фактори впливають на сприйняття і розуміння іншомовних текстів на слух.
2. Які вправи складають систему вправ з навчання аудіювання.

Практичне заняття № 7

Тема: Навчання читання англійською мовою

Мета: систематизувати знання з теми, поглибити уявлення студентів про навчання читання англійською мовою у старшій школі, розширити знання про взаємопов'язане навчання учнів старших класів читання та усного англійського говоріння; виховувати професійні риси, почуття відповідальності, творче мислення.

Література:

1. Берман И. М. Обучение чтению / И. М. Берман // Основы методики преподавания иностранных языков / Под ред. В. А. Бухбиндера, В. Штрауса. – К., 1996. – С. 263-275.
2. Кудряшев Н. И. Взаимосвязь методов обучения на уроках литературы: Пособие для учителя / Н. И. Кудряшев. - М.: Просвещение, 2001. —190 с.
3. Організація та забезпечення процесу навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах / Керівник авторського кол-ву Ніколаєва С.Ю. - К.: Ленвіт, 1997. - 110 с. (Бібліотечка журналу «Іноземні мови», вип. 2 (4)).
4. Основы методики преподавания иностранных языков: Учебник / Под ред. В.А. Бухбиндера, В. Штрауса. - К.: Вища школа, 1986. - 335 с.
5. Фоломкина С. К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе / С. К. Фоломкина. – М., 1997. – 320 с.

Обладнання: підручники з англійської мови для старших класів загальноосвітньої школи, підручник методики навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах, методичні рекомендації.

Питання для обговорення

1. Читання як вид іншомовної комунікативної діяльності учнів та методика його навчання.
2. Взаємопов'язане навчання учнів старших класів читання та усного англійського говоріння

Хід практичної роботи

Завдання 1. Розкрийте зміст читання іноземною мовою як комунікативного уміння та засобу спілкування.

Завдання 2. Визначіть два основних рівні розуміння тексту.

Завдання 3. Скажіть, що є мотивом читання як комунікативної діяльності.

Завдання 4. Визначіть труднощі читання і розуміння англійських текстів.

Завдання 5. Розкрийте сутність взаємопов'язаного навчання учнів старших класів читання та усного англійського говоріння.

Тема із самостійного опрацювання: Специфіка предмету «Англійська мова».

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Які фактори впливають на специфіку навчання ІМ.
2. Що є об'єктом навчання на уроках іноземної мови.
3. Застосування різних видів зорової, слухової, зоро-слухової наочності, створення мовленнєвих ситуацій, схожих на реальні задля організації іншомовного спілкування.

4. Специфіка і найсуттєвіша трудність предмета «іноземна мова».

Методичні рекомендації

1. Задля визначення факторів, які впливають на специфіку навчання ІМ, проаналізуйте хрестоматії та підручники з методики навчання іноземної мови.

2. Задля визначення впливу різних видів зорової, слухової, зоро-слухової наочності, створення мовленнєвих ситуацій, схожих на реальні, на процес навчання іноземної мови, проаналізуйте джерела з психолінгвістики і психології.

3. З метою визначення специфіки і найсуттєвіших труднощів предмету «іноземна мова», порівняйте її вивчення з вивченням рідної мови.

Питання для самоконтролю

1. Які фактори впливають на специфіку навчання ІМ?

2. В чому полягає специфіка предмета «іноземна мова»?

3. Розробіть фрагмент уроку із взаємопов'язаного навчання старшокласників аудіювання і говоріння англійською мовою.

4. Розробіть фрагмент уроку із взаємопов'язаного навчання старшокласників читання і писемного мовлення англійською мовою.

Практичне заняття № 8

Тема: Навчання читання англійською мовою

Мета: систематизувати знання з теми, поглибити уявлення студентів про навчання читання англійською мовою у старшій школі, розширити знання про взаємопов'язане навчання учнів старших класів читання та усного англійського говоріння; виховувати професійні риси, почуття відповідальності, творче мислення.

Література

1. Берман И. М. Обучение чтению / И. М. Берман // Основы методики преподавания иностранных языков / Под ред. В. А. Бухбиндера, В. Штрауса. – К., 1996. – С. 263-275.

2. Кудряшев Н. И. Взаимосвязь методов обучения на уроках литературы: Пособие для учителя / Н. И. Кудряшев. - М.: Просвещение, 2001. —190 с.

3. Організація та забезпечення процесу навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах / Керівник авторського кол-ву Ніколаєва С.Ю. - К.: Ленвіт, 1997. - 110 с. (Бібліотечка журналу «Іноземні мови», вип. 2 (4)).

4. Основы методики преподавания иностранных языков: Учебник / Под ред. В.А. Бухбиндера, В. Штрауса. - К.: Вища школа, 1986. - 335 с.

5. Фоломкина С. К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе / С. К. Фоломкина. – М., 1997. – 320 с.

Обладнання: підручники з англійської мови для старших класів загальноосвітньої школи, підручник методики навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах, методичні рекомендації.

Питання для обговорення

1. Читання як вид іншомовної комунікативної діяльності учнів та методика його навчання.

2. Взаємопов'язане навчання учнів старших класів читання та усного англomовного говоріння.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Розкрийте зміст читання іноземною мовою як комунікативного уміння та засобу спілкування.

Завдання 2. Визначіть два основних рівні розуміння тексту.

Завдання 3. Скажіть, що є мотивом читання як комунікативної діяльності.

Завдання 4. Визначіть труднощі читання і розуміння англomовних текстів.

Завдання 5. Розкрийте сутність взаємопов'язаного навчання учнів старших класів читання та усного англomовного говоріння.

Тема із самостійного опрацювання: Специфіка предмету «Англійська мова».

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Які фактори впливають на специфіку навчання ІМ.

2. Що є об'єктом навчання на уроках іноземної мови.

3. Застосування різних видів зорової, слухової, зоро-слухової наочності, створення мовленнєвих ситуацій, схожих на реальні задля організації іншомовного спілкування.

4. Специфіка і найсуттєвіша трудність предмета «іноземна мова».

Методичні рекомендації

1. Задля визначення факторів, які впливають на специфіку навчання ІМ, проаналізуйте хрестоматії та підручники з методики навчання іноземної мови.

2. Задля визначення впливу різних видів зорової, слухової, зоро-слухової наочності, створення мовленнєвих ситуацій, схожих на реальні, на процес навчання іноземної мови, проаналізуйте джерела з психолінгвістики і психології.

3. З метою визначення специфіки і найсуттєвіших труднощів предмету «іноземна мова», порівняйте її вивчення з вивченням рідної мови.

Питання для самоконтролю

1. Які фактори впливають на специфіку навчання ІМ?

2. В чому полягає специфіка предмета «іноземна мова»?

3. Розробіть фрагмент уроку із взаємопов'язаного навчання старшокласників читання і усного говоріння англійською мовою.

Практичне заняття № 9

Тема: Навчання письма англійською мовою.

Мета: систематизувати знання з теми, поглибити уявлення студентів про навчання письма англійською мовою, розширити знання про сучасний етап розвитку вітчизняної теорії та практики навчання письма англійською мовою; виховувати професійні риси, почуття відповідальності, творче мислення.

Література:

1. Комунікативні методи та матеріали для викладання англійською мовою // перекладено і адаптовано Л.В. Біркун. Oxford University Press, 1998 – с.48
2. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник / Колектив авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. - К.: Ленвіт, 1999. - 320 с.
3. Гальскова І.Д. Теорія навчання іноземних мов: навч. посібник для студентів лінгвістичних інститутів і факультетів іноземних мов вищих пед.заведеній / І.Д. Гальскова, Н.І. Гез - М., 2004 - С. 247-252.
4. Сисоєва Є.Е. Формування комунікативної компетенції у письмовій мови при навчанні іноземних мов / Є.Е. Сисоєва // Іноземні мови в школі - 2006.- № 7. - С. 43-46.
5. Фокіна К.В. Методика викладання іноземної мови / К.В. Фокіна, Л.М. Тернова - М., 2008. - С. 113.

Обладнання: підручники з англійської мови для старших класів загальноосвітньої школи, підручник методики навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах, методичні рекомендації.

Питання для обговорення

1. Аналіз сучасних методичних концепцій навчання англомовного писемного мовлення
2. Особливості писемного мовлення як різновиду англомовної мовленнєвої діяльності
3. Особливості навчання англомовного писемного мовлення учнів основної школи

Хід практичної роботи

Завдання 1. Розкрийте зміст сучасних методичних концепцій навчання англомовного писемного мовлення учнів старшої школи.

Завдання 2. Визначіть особливості навчання англомовного писемного мовлення як різновиду англомовної мовленнєвої діяльності учнів старшої школи.

Завдання 3. Скажіть, яка робота проводиться щодо навчання написання листа.

Тема із самостійного опрацювання: Специфіка навчання писемного мовлення англійською мовою

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Дайте визначення письма як виду мовленнєвої діяльності;
2. Охарактеризуйте письмо та писемне мовлення.
3. Які вимоги до базового рівня володіння письмом вам відомі ?
4. Розкрийте процес писемного мовлення.
5. Визначте основні етапи навчання каліграфічних навичок англійської мови.
6. Які підгрупи вправ з навчання англійської орфографії вам відомі?
7. Повідомте про етапи навчання писемного мовлення.
8. Що вам відомо про зв'язок письма з іншими видами мовленнєвої діяльності.
9. Проаналізуйте вправи підручників на наявність вправ, спрямованих на навчання письма.

Методичні рекомендації

1. Під час підготовки до висвітлення питання навчання старшокласників писемного мовлення зверніть увагу на «Вимоги до базового рівня володіння письмом». Пам'ятайте, що у Державному освітньому стандарті з іноземних мов зазначається, що володіння письмом передбачає досягнення елементарної комунікативної компетенції, яка забезпечує учневі вміння в найбільш типових ситуації повсякденного спілкування за допомогою письма: заповнити нескладну анкету, формуляр чи опитувальний лист; написати привітальну листівку зарубіжному ровеснику до одного свята, що відмічається у країні, мова якої вивчається, а також до дня народження; написати листа зарубіжному ровеснику; скласти нотатки для себе або для інших людей, написати короткі повідомлення

2. Розглядаючи психолінгвістичні механізми письма пам'ятайте, що процес писемного мовлення починається з мовлення внутрішнього. За кількістю операцій писемне повідомлення є складнішим від усного. Однак в усному спонтанному висловлюванні породження мовлення і його звукового оформлення є синхронним і тому вимагає повного автоматизму в оперуванні лексичним і граматичним матеріалом.

3. Аналізуючи письмо як засіб навчання та контролю, зверніть увагу на те, що Важливою функцією письма у навчанні іноземних мов є те, що на всіх етапах воно здатне служити ефективним засобом контролю. **Поточні контрольні роботи** проводяться після засвоєння певної порції мовного матеріалу або усної теми — не рідше одного разу протягом двох тижнів. Вони включають одне-два завдання і тривають від 5 до 15 хвилин. **Підсумкові письмові контрольні роботи** проводяться один раз на чверть відповідно до загального шкільного графіка. Такі роботи передбачають перевірку володіння різними видами мовленнєвої діяльності і можуть тривати 30-45 хвилин.

Питання для самоконтролю

1. Які фактори впливають на специфіку навчання писемного мовлення англійською мовою?
2. Назвіть основні вправи, що сприяють розвитку та удосконаленню вмінь творчого письма.
3. Розробіть фрагмент уроку з навчання написання приватного листа.
4. Розробіть фрагмент уроку з навчання написання офіційного листа.

Практичне заняття № 10

Тема: Аналіз сучасних методів навчання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти.

Мета: систематизувати знання з теми, поглибити уявлення студентів про сучасні методи навчання англійської мови на старшому етапі в закладах середньої освіти, розширити знання про інноваційні методи навчання іноземної мови; виховувати професійні риси, почуття відповідальності, творче мислення.

Література:

1. Варзацька Л. Інтерактивні технології в системі особистісно-зорієнтованої освіти / Варзацька Л., Кратасюк Л. // Дивослово. – 2006. – № 4. – С. 15-25.
2. Пометун О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання / Пометун О., Пироженко Л. – К. : Освіта, 2004. – 192 с.
3. Пилипенко В. Особистісно орієнтовані технології у школі / Пилипенко В., Коваленко О. – Х. : Основа, 2007. – 160 с.
4. Про затвердження нової редакції Концепції профільного навчання у старшій школі: наказ Міністерства освіти і науки України від 11 вересня 2009 року № 854/ Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України: офіц. вид. МОН України. – 2009. – № 28-29. – С. 57-64.
5. Управління профільною школою: з досвіду роботи директора школи / ред. кол. – Ч. 1. – Луганськ : Знання, 2007. – С. 3-13.

Обладнання: підручники з англійської мови для старших класів загальноосвітньої школи, підручник методики навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах, методичні рекомендації.

Питання для обговорення

1. Особистісно-орієнтоване навчання іноземної мови.
2. Теоретичні основи організації групової роботи на уроці англійської мови у старшій школі.
3. Інноваційні форми роботи на уроках англійської мови в старшій школі.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Розкрийте зміст групової роботи на уроці англійської мови у старшій школі.

Завдання 2. Визначіть поняття **методу проектів** як системи навчання, спрямованої на формування нового іншомовного досвіду.

Завдання 3. Скажіть, які умови для підвищення якості навчання у загальноосвітній школі та забезпечення рівного доступу кожного учня до якісної освіти відповідно до індивідуальних особливостей, інтересів, потреб відповідно до Концепції профільного навчання в старшій загальноосвітній школі передбачені у впровадженні профільної освіти.

Завдання 4. Скажіть які два різновиди організації навчальної роботи має бригадна форма навчання.

Тема із самостійного опрацювання: Методи розвитку критичного мислення на уроці

Питання (завдання) для самостійної роботи Методичні рекомендації

1. Складайте карти поняття під час опанування новими поняттями.

2 Карта поняття

Щоб всебічно осмислити й опанувати нове поняття, можна застосувати так звану «карту поняття». Послідовність роботи над поняттям показано в схемі та інструкції:

```
graph TD; A[1 етап. Визначення поняття] --> B[2 етап. Подібні поняття]; A --> C[3 етап. Протилежні поняття]; B --> D[4 етап. Сильні сторони]; C --> E[5 етап. Слабкі сторони];
```

- 1 етап: працюючи індивідуально чи колективно методом мозкового штурму, сформулюйте визначення поняття, наприклад, «критичне мислення»;
- 2 етап: підберіть і запишіть максимальну кількість подібних понять: наприклад, логічне мислення, раціональне та ін., можна записати характеристики людини з розвиненим критичним мисленням: яка вона?
- 3 етап: знайдіть протилежні поняття (характеристики людини, наприклад: наївна, довірлива, легковажна і т. п.);
- 4 етап: запишіть максимальну кількість характеристик поняття (людини, яка мислить критично, що є її сильними сторонами, наприклад: цілеспрямованість, обдуманість дій і рішень та ін.);
- 5 етап: доберіть і запишіть якомога більше характеристик поняття (людини, яка мислить критично, що може стати її слабкими сторонами, наприклад: недовірливість, іноді нігілізм тощо).

2. Використовуйте «сенквейн», щоб допомагати старшокласникам узагальнити вивчений матеріал.

3 Сенквейн

Свої враження від уроку чи чогось нового можна передати за допомогою сенквейну. Це вірш, що придумали французи і назвали від фр. «п'ять». Деякі кажуть, що у вільному перекладі це означає «п'ять натхнень», або «п'ять удач».

Сенквейн – це не звичайний вірш, а вірш, написаний за певними правилами. Щоб скласти сенквейн, дотримуйтесь наступних правил:

- Перший рядок** – поняття, якому присвячений вірш, зазвичай іменник.
- Другий рядок** – два прикметники, що визначають цей іменник і описують ваше уявлення про нього.
- Третій рядок** – три дієслова, що показують, що „робить” поняття або що з ним відбувається.
- Четвертий рядок** – фраза з чотирьох слів, що передає ваше ставлення до поняття, (може бути у формі запитання-звернення).
- П'ятий рядок** – одне-два слова, через які людина висловлює свої почуття, асоціації, пов'язані з основним поняттям.

Наприклад:

Канікули
Світлі, незабутні.
Відпочиваємо, розслабляємося, любимо.
Щасливий час, бажаний для всіх.
Щастя.

3. Навчіть старшокласників планувати відповідь з теми вивчення у формі «Кластеру».

4 Кластер

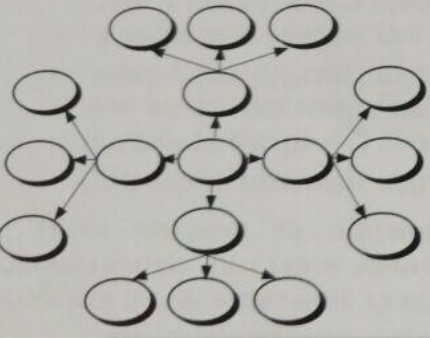
Кластер – це спосіб графічної організації матеріалу, що дає змогу унаочнити думки, які виникають у нас при заглибленні в ту чи іншу тему.

Щоб скласти кластер:

- 1 Посередині чистого аркушу (класної дошки) напишіть ключове слово або речення, яке є «стрижнем» ідеї, теми.
- 2 Навколо «накидайте» слова або пропозиції, що відображають ідеї, факти, образи, які відповідають цій темі (модель «планета та її супутники»).
- 3 У процесі внесення нових записів з'єднайте слова прямими лініями з ключовим поняттям (у кожного із «супутників» теж з'являться «супутники» – нові логічні зв'язки).

Результатом роботи буде структура, яка графічно відображає наші міркування, визначає інформаційне поле теми. Працюючи над кластерами, необхідно дотримуватися таких правил.

- Не бійтеся записувати все, що приходить у голову. Дайте волю уяві та інтуїції.
- Продовжуйте роботу, поки не скінчиться час або ідеї не вичерпаються.
- Спробуйте побудувати якомога більше зв'язків. Не дійте за наперед визначеним планом.

4. Навчи старшокласників читати і розуміти прочитане

5 Читання в парах / узагальнення в парах

Цей метод дає вам змогу розвивати різні види мислення та глибше розуміти прочитане.

Щоб застосувати його, насамперед об'єднайтесь у пари. Зазвичай ваш час буде не більшим за 2-4 хвилини, тому не кваптеся починати роботу.

Працуйте по черзі:

- домовтесь, хто з вас буде починати роботу;
- нехай один (одна) з вас прочитає перший абзац тексту та узагальнить його (сформулює дуже коротко, в 1-2 реченнях основну думку абзацу). Почніть зі слів: у цьому абзаці говориться про... й сліdkуйте за тим, щоб ваше узагальнення відобразило основні ідеї абзацу;
- тепер нехай другий (друга) з пари поставить до прочитаного абзацу 1-2 запитання, але не за змістом абзацу, а такі, що логічно з нього витікають. Намагайтесь поставити відкриті (з кількома варіантами відповідей) та цікаві запитання;
- Обговоріть можливі відповіді на сформульовані запитання.

Після читання та обговорення кожного абзацу міняйтеть ролями. Читайте узагальнюючи, та ставте запитання за текстом – абзац за абзацом. Представляйте найбільш цікаві запитання та відповіді класові.

5. Вчи учнів висловлювати власну точку зору

0 **Займи позицію**

Цей метод дає вам змогу порівняти різні, у тому числі діаметрально протилежні погляди щодо будь-якої гострої проблеми.

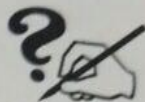
Щоб застосувати метод:

- 1 Розмістіть на стіні в різних кінцях класу таблички зі словами

«За»	«Проти»	«Це складне питання для мене»
------	---------	-------------------------------

- 2 Визначте свою позицію щодо дискусійного питання.
- 3 Потім «проголосуйте ногами» – станьте біля таблички залежно від вашої позиції стосовно проблеми, яка обговорюється.
- 4 У групах, що утворюються біля кожної таблички, обговоріть, чому ви обрали ту чи іншу позицію, чим керувалися.
- 5 Хай кожна група по черзі представить своє обґрунтування класові (позиції «за», «проти», «складне питання»).
- 6 Після вислуховування різних поглядів, подумайте, чи не змінилась ваша позиція, та чи не хочете ви перейти до іншої таблички. Якщо «так», змініть позицію й обґрунтуйте причини свого переходу, а також назвіть найбільш переконливі аргументи протилежної сторони.

6. Використовуй методи «Бортового журналу» і «Картографування» щоб навчити старшокласників вдумливому читанню

8 **Бортовий журнал**

Метод сприяє вдумливому читанню й дозволяє глибше осмислити ідеї тексту, пов'язати прочитане з актуальними питаннями та проблемами, зі своїм особистим досвідом.

Щоб застосувати метод, оформляйте свої записи у вигляді таблиці.

Цитата	Коментар (Чому записана саме ця цитата? Про що вона змушує замислитись?)
--------	--

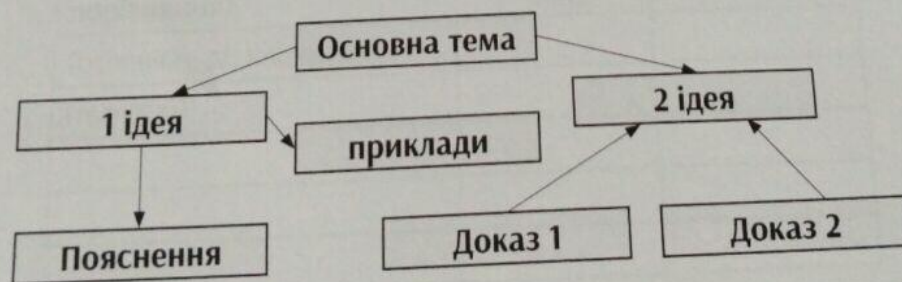
- У лівій частині таблиці запишіть ті моменти з тексту, які справили на вас найбільше враження, навіяли спогади, асоціації зі ситуаціями з власного життя, збентежили, викликали протест або, навпаки, захоплення чи здивування, такі цитати, на яких ви «спіткнулися».
- Справа прокоментуйте, що змусило вас записати саме цю цитату. Поясніть, чому ви виписали саме її: можливо, вона близька вашому життєвому досвіду, а може ви не згодні з автором, або хочете продовжити його роздуми. Записуйте також, які думки та асоціації викликає та чи інша цитата.

Зміст тексту (чи окремого поняття з тексту) можна відобразити у вигляді карти. Така карта ідей або понять (ключових слів) може бути достатньо простою, наприклад, у вигляді блок-схеми, а може містити складні відгалуження. Крім фіксації основних ідей та доводів, можна встановити внутрішні логічні зв'язки матеріалу.

Щоб застосувати метод:

- 1 позначте в центрі аркуша тему (основне поняття, ідею) тексту, що вивчаємо;
- 2 виявіть смислові частини інформації, що читається;
- 3 встановіть логічні зв'язки між ними;
- 4 представте основні ідеї (поняття, ключові слова) тексту як компоненти схеми (кластера);
- 5 позначте зв'язки ідей (понять, ключових слів) стрілками.

Питання для самоконтролю

1. Назвіть методи розвитку критичного мислення на уроці в старшій школі.
2. Розробіть фрагменти уроків в старшій школі з використанням методів розвитку критичного мислення.

Фрагмент уроку з навчання старшокласників лексики англійської мови

Етап. Мета. Прийом.	Зміст роботи
<p>Етап 1. Ознайомлення з новими ЛО ЛО Мета: Семантизувати нові ЛО, перевірити розуміння значення нових ЛО, навчити учнів вимовляти нові ЛО Прийоми: читання учнями слів з презентації, повторення слів за вчителем, запис нових ЛО до словника.</p> <p>Етап 2. Автоматизація дій учнів з новими ЛО на рівні словоформи та фрази Мета: Навчити учнів вживати у мовленні нові ЛО на рівні фрази. Прийоми: імітація нових ЛО, підстановка нових ЛО, співвіднесення слова і його значення.</p>	<p>T: Look at the words on the presentation, repeat after me. Rise Raise Arise Discover invent Find out Glimple Watch Notice look T: Read examples and try to guess the difference in their meaning Many accidents arise from carelessness. The sun rises early in the morning. Raise your hand before you answer Columbus discovered America. Thomas Edison invented the electric lightbulb The police are determined to find out who killed Louise. I glimpsed at the letter and then threw it aside Look at me! He was sitting and watching people. Sorry, I didn't notice your new haircut . Write down new words in your vocabularies</p> <p>T: Match the definitions with appropriate words to find information, a place, or an object, especially for the first time: to look at something for a period of time, especially something that is changing or moving: to move upwards: to see something or someone for a very short time or only partly: to find information, a place, or an object, especially for the first time: to direct your eyes in order to see: to come into existence or begin to be noticed; happen: to discover, especially where a thing or person is, either unexpectedly</p>

<p>Етап 3. Автоматизація дій учнів з новими ЛО на понад фразовому рівні. Мета: Навчити учнів вживати нові ЛО на понадфразовому рівні Прийоми: Складання речень</p>	<p>to lift something to a higher position to see or become conscious of something or someone Rise Raise Arise Discover invent Find out Glimple Watch Notice Look Open your books ex 2 page 39. Use the verbs in their correct form to complete the gaps</p> <p>Make sentences of your own using these words.</p>
---	---

Додаток Б

Фрагмент уроку з навчання старшокласників граматики англійської мови

Етап. Мета. Прийом.	Зміст роботи
<p>Етап I Ознайомлення з новою ГС. Мета: продемонструвати</p>	<p>T: Today we are going to revise grammatical topic "Passive" Open your book on page 74 ex 1</p>

<p>функцію нової ГС в усному мовленні. Прийом 1. Демонстрація вчителем нової ГС</p> <p>Етап II Автоматизація дій учнів з новою ГС на рівні фрази. Мета: вчити учнів вживати нову ГС на рівні фрази. Прийом 1. Виконання вправи на імітацію. Прийом 2. Виконання вправи на підстановку. Прийом 3. Виконання вправи на трансформацію ГС.</p> <p>Етап III Автоматизація дій учнів з новою ГС на рівні понадфразової єдності. Мета: вчити учнів вживати нову ГС у коротких висловлюваннях монологічного характеру.</p> <p>Прийом Виконання вправи на об'єднання зразків мовлення у мікромонологі.</p>	<p>Read the text. Look at the passive forms in bold. What tense in each?</p> <p>T: Read the sentences below. How does a passive sentence differ from an active? Is it the same in Ukrainian? Ex 2 p 74 Let's read the Grammar Reference section on p 157</p> <p>T: Choose the correct words to complete the sentences. Ex 2b p 74 T: Rewrite the sentences in the passive voice. Ex 3 p 74 T: In pairs, expand these headlines into full sentences using the correct passive tense. Ex 5 p 74 T: Rewrite the article using the passive. Ex 6 p 75 Go through text and find the verbs which have a Subject and Object and can be rewritten in the passive like : broke into, stole...) into passive as the Object is related to the Subject.</p> <p>T: Use the notes on the blackboards to make up a news report about a firework accident. You may use ideas of your own. Use passive forms where necessary</p> <p>Boy burnt – firework accident – Barnsley – yesterday Firework – lit – older boys Boy's stomach and legs severely burnt Boy taken to hospital – treated for 3rd-degree burns Older boys – questioned – police – at the moment</p>
---	---

Додаток В

Фрагмент уроку з формування іншомовної компетенції старшокласників в аудіюванні.

Етап. Мета. Прийом.	Зміст роботи
<p>I. Етап підготовки. Мета: вчити учнів прогнозувати основний зміст аудіотексту за заголовком.</p>	<p>T: Look at the words on the blackboard and try to guess their meaning Passport is out of date Car breaks down Dirty beach</p>

<p>Прийом – навчальна розмова, ознайомлення з новими словами та виразами з тексту</p> <p>II. Етап власне аудіювання Мета: вчити учнів слухати аудіотекст з повним розумінням його змісту Прийом – активне слухання</p> <p>III. Етап перевірки Мета: перевірити детальне розуміння змісту аудіотексту Прийом – заповнення пропусків у тексті, бесіда</p>	<p>Get sunburn Miss flight Get food poisoning Lose luggage Have credit card stolen Have a terrible weather Rude hotel staff Cramped hotel room Not speak the language T: Which ones can you see in the pictures? These words will help to get an idea of what you are going to listen to. Try to guess what our text is about.</p> <p>T: Listen to the story. Which of the problems in ex 1a does the narrator mention?</p> <p>T: Listen again and complete the gaps (1-10). Use two or three words. Ex 2 p 44</p> <p>T: Have you ever had a problem while on holiday? Where were you? Who were you with? What exactly happened? Tell the class.</p>
---	--

Додаток Г

Фрагмента уроку з навчання старшокласників читання англійською мовою

Обладнання: презентація, підручник On Screen Virginia Evans, Jenny Dooley

Етап. Мета. Прийом.	Зміст роботи
<p>Етап 1. Підготовка до читання тексту. Мета: Створити в учнів установку на сприймання й розуміння тексту. Прийом:</p>	<p>T: Open your books on page 5. Look at the pictures. Where do you think these people live: in a desert? An overcrowded city? A village? Up in the mountain?</p>

<p>1) активне слухання; 2) відповіді на запитання.</p> <p>Етап 2. Використання перед текстових завдань</p> <p>Мета: „Зняти” фонетичні, граматичні та лексичні труднощі розуміння тексту</p> <p>Прийоми: 1) переклад, наочність, тлумачення</p>	<p>How do you know? What do you think their lifestyles might be like?</p> <p>T: Look through these words and try to guess their meaning: Fairly short, dark in complexion Colorfully embodied black shorts and skirts Thick black legging, distinctive hats, Remarkably tough Spirited Cheerful</p> <p>T: Use these words to describe the people in the pictures.</p>
<p>Етап 3. Читання тексту.</p> <p>Мета: Навчити учнів читати текст із загальним розумінням змісту.</p> <p>Прийом: Читання про себе.</p>	<p>T: Read the title of the text and the first sentence in each paragraph. What is the text about? Try to guess We are going to practice jigsaw reading. We should split into four groups. Choose a card and find your group. Good job! The first groups will read Text A The second group will read Text B The third group will read text C The fourth will read text D/</p>
<p>Етап 4. Виконання після текстових завдань.</p> <p>Мета: перевірити розуміння учнями основних фактів тексту.</p> <p>Прийоми: 1) відповіді на запитання; 2) тест 3) робота з лексикою у тексті</p>	<p>T: Now choose one representative from your group to tell what your part of text was about. T: In your own words and based on the text, answer the questions. What is the Akha Way? How do Akha men’s role differ from Akha women’s roles? What are the spirit gates? How has the Akha people’s lifestyle changed?</p> <p>T: Choose the best answer according to the text. Give reasons for your answers. Ex 4 p 7</p> <p>T: Find words in the text that mean: Initially Skin colour Characteristic</p>

<p>Етап 5. Завершення роботи з текстом. Мета: розвиток усного мовлення Прийом: виконання вправи на доповнення</p>	<p>To learn by heart Importance To come together To bring in To look for</p> <p>T: Fill in the following words. Ex 6 p 7</p> <p>T: Compare yourself with a person from the Akha tribe. Think about: appearance, clothes, family, lifestyle. Use : and, as well, too (similar ideas) – but, whereas (opposing ideas) Present your ideas to the class.</p>
--	---

Додаток Д

**Фрагмент уроку з навчання старшокласників діалогічного мовлення
англійською мовою**

Етап. Мета. Прийом.	Зміст роботи
<p>Етап 1. Навчання реплікування Мета: 1) навчити учнів реагувати на подану репліку, 2) відповідати реплікою на репліку, 3) вчити продукувати ініціативну репліку,. Прийоми: вправи на повторення за вчителем</p>	<p>T: Today we're going to study how express dissatisfaction, sympathy, sympathy and disbelief. Open your books on page 45 Read the task of ex1 Listen to the following phrases and repeat them Did you have a good time on holiday? I'm very sorry to hear that That's terrible We certainly did What went wrong? I hope your next holiday isn't such a bad experience I wasn't happy with the food.</p> <p>T: Now read them one by one.</p> <p>T: Which of the sentences above express dissatisfaction, sympathy, sympathy and disbelief. Good job!</p>

Етап II. **Оволодіння ДЄ**

Мета: навчити учнів самостійно вживати різні види ДЄ

Прийоми: робота в парах вправи на підстановку, на підстановку з опорою, на самостійне вживання мовного зразка, відповіді на запитання

Етап III. **Об'єднання ДЄ у мікродіалоги**

Мета: навчити об'єднувати засвоєні ДЄ у мікродіалоги на основі підстановчої таблиці

Прийоми: прослуховування мікродіалогу, створення власного мікродіалогу за підстановчою таблицею.

Етап IV. **Створення власного діалогу на основі запропонованої комунікативної ситуації.**

Мета: навчити вести діалог-розпитування у типовій комунікативній ситуації.

Прийоми: робота в парах, продукування власного діалогу.

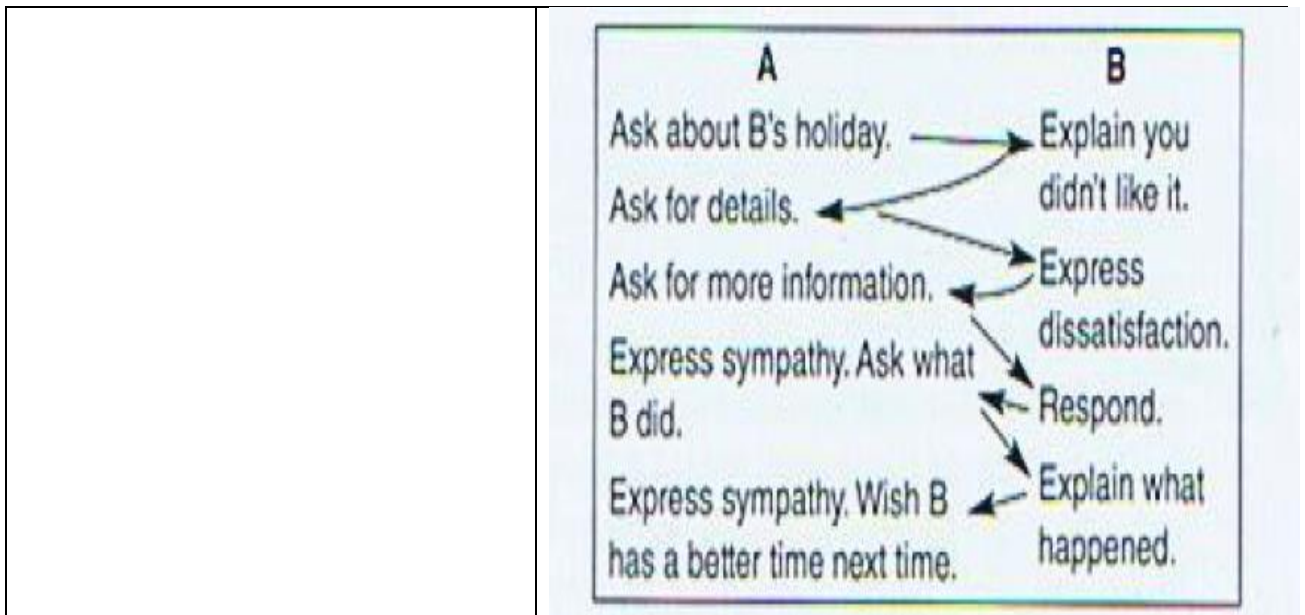
T: Now try to complete the dialogue with sentences from ex.1

T: Let's listen to the dialogue and check.

T: Take roles and read this dialogue aloud. Work in pairs. Think of a holiday of yours where everything went wrong. Use phrases from the box on presentation to act out dialogue similar to the one you've read in ex 2

Asking for information/detail	Responding with sympathy
<ul style="list-style-type: none">• Did you have a good time on holiday?• What went wrong?• Why not?• Did you make a complaint?	<ul style="list-style-type: none">• I'm very sorry to hear that.• I hope your next holiday isn't such a bad experience.• You have my sympathy.
Expressing surprise/disbelief	
<ul style="list-style-type: none">• That's too bad!• That's terrible! • No way!	<ul style="list-style-type: none">• You must be joking!• I can't believe it!
Expressing dissatisfaction	
<ul style="list-style-type: none">• The hotel was already fully booked.• The ... was awful.	<ul style="list-style-type: none">• I didn't like ...• I wasn't happy/satisfied with ...• It just wasn't what I had pictured.

T.: Work in pairs and make up your own dialogues about your holidays

Додаток Ж

Фрагмент уроку з навчання старшокласників монологічного мовлення англійською мовою

Етап. Мета. Прийом.	Зміст роботи
<p>Етап 1. Введення в тему Мета: ознайомити учнів з теоретичним матеріалом Прийоми: розповідь</p>	<p>T: Today we're going to study how compare photos or pictures</p> <p>T: When comparing your Pictures, talk about the similarities and differences between them. Eg. <i>Both pictures show... but this one..., whereas the other one...</i></p> <p>Speculate about the pictures . You are not asked simply to describe what is happening. <i>They might (well) have problems finishing</i> <i>She is likely to / she'll probably find it quite tough</i> <i>I expect/imagine she's feeling a bit lonely at the Moment.</i></p> <p>Use a wide range of vocabulary. For example, when speculating about people's feelings, go beyond the use of simple words such as happy, sad or nervous.</p> <p>Signpost the end of your talk by adding a personal reaction to the pictures. For example: The two people in picture two look like they're enjoying themselves but personally; I think I'd prefer to spend my study time in a lecture theatre where I'd be more able to</p>

Етап 2. Висловлювання учнів на понад фразовому рівні, використовуючи опори
Мета: навчити учнів будувати висловлювання понад фразового рівня з використанням зображальних опор.

Приєм: робота в парах

Етап 3.

Висловлювання учнів на текстовому рівні без опор
Мета: навчити учнів створювати монолог-порівняння текстового рівня.

Приєм: робота в режимі: «учень-клас»

concentrate on learning.

T: Open your books on page 77. You will read a text that compares and contrasts the two pictures and you must complete the gaps with the appropriate words

T: Let's listen to the recording and check your answers

T: Compare and contrast the pictures in ex 5 on page 77 and say how important you think each of the job is. Use the language table

Comparing ideas	Speculating	Contrasting ideas
Both ... and	<ul style="list-style-type: none"> I think/suppose/believe ... I'd say (that) ... 	<ul style="list-style-type: none"> In contrast, while/whereas Although, ...

Useful Language

- The first/second picture shows ...
- ... is wearing / dressed in ...
- I can see ... works in the street/in an office/in a courtroom / ... protect sb/sb's rights
- ... has a great deal of responsibility/authority etc

T: Now work in pairs and choose one photo from your telephone. Then compare it with your partner's photo.

Фрагмент уроку з навчання написання листа англійською мовою

Етап. Мета. Прийом.	Зміст роботи
<p>Етап 1. Ознайомлення з теорієююююю написання неформального письма Мета: Вдосконалення лексико-граматичних навичок написання неформального письма Прийоми: розповідь, презентація</p>	<p>T: Today we're going to study how to write an informal letter. Look on the presentation and listen to my comments. Informal letters are pieces of writing we send to people we know well. We usually start an informal letter or email with Dear/ Hi + the person's name. As for the Structure, in the first paragraph, we write our opening remarks and the reason for writing. We write about specific topics in separate paragraphs. In the last paragraphs, we write our closing remarks and sing off with an informal ending and our first name. First of all, we should look through some peculiarities of the informal letters: we should use everyday vocabulary and colloquial expressions such as drop me a line; informal linkers (so, and , with , too); short verb form like I can't, I'll be T: Ex 3 p 91 Read the following sentences and put an F for formal and an I for informal language. Then say which sentences can start or end a letter, and what kind of letter each sentences belongs to</p>
<p>Етап 2. Ознайомлення з текстом зразком Мета: навчити учнів будувати висловлювання понад фразового рівня з використанням зображальних опор. Прийом: читання листа-зразка, відповіді на питання</p>	<p>T: Read Karen's letter and answer the following question What kind of letter is it? How does it begin and end? Where and when will the event take place. Now listen to Emily's letter and answer the following question How does Emily begin her letter What has she been doing? What is she going to buy this afternoon? How does Emily end her letter.</p>
<p>Етап 3 формування вмінь побудови неформального листа Прийом: поєднання частин листа</p>	<p>T: Match the beginnings with the endings ex 5 p 92 Look on the presentation, you can find useful</p>

<p>Етап 4. Розвиток вмінь написання неформального листа Прийом: ознайомлення з порадами щодо написання неформального письма, індивідуальна робота</p>	<p>vocabulary to write an excellent informal letter. Your task is Ex 10 p 93 Read the following topics and identify the type and style of each letter. Then, write any three of them in an appropriate style, using 120-180</p>
---	---

Додаток К

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ У 10 КЛАСІ З ТЕМИ «Sports and Hobbies» (Enterprise 4. Virginia Evans/Jenny Dooley)

Цілі уроку:

Практична:

1. Навчити учнів розповідати про свої спортивні вподобання
2. Практикувати учнів у обговоренні з теми;
3. Практикувати лексико-граматичні навички
4. Контролювати мовленнєві уміння.

Освітня: поглибити знання учнів про важливу роль спорту в нашому житті, удосконалювати лексичні знання учнів по даній темі;

Розвивальна: тренувати навички роботи з текстом, поглибити знання учнів про види спорту, традиції країни, мова якої вивчається, розвивати самостійне мислення, ініціативність, бажання до пізнання нового.

Виховна: виховувати любов до спорту, бажання займатися спортом, усвідомлення важливості заняття спортом як складової здорового способу життя

Обладнання: підручник, магнітофон, картки з малюнками.

Тип уроку: розвитку мовленнєвих умінь учнів, практики в читанні, говорінні та аудіюванні

Схематичний план уроку

1. Початок уроку. Організація класу. Бесіда з черговим. Повідомлення практичної мети уроку. 2 хв.
2. Фонетична зарядка. 4 хв.
3. Актуалізація знань. Введення в тему. 3 хв.
4. Практика в аудіюванні. Прослуховування анотації тексту 5 хв.
5. Практика в читанні нового тематичного тексту. 7 хв.
6. Контроль розуміння прочитаного. Робота з текстом на розуміння. 6 хв.
7. Пауза для релаксації 1 хв
8. Практика лексико-граматичних навичок 7 хв.
9. Практика в монологічному мовленні. 7 хв
10. Пояснення домашнього завдання. 1 хв.
11. Підсумки роботи. Мотивація оцінок. 1 хв.
12. Завершення уроку. 1 хв.

Хід уроку

I. ПОЧАТОК УРОКУ. Організація класу. Бесіда з черговим. Повідомлення практичної мети уроку.

Мета: організувати клас на іншомовну мовленнєву діяльність

Прийом: бесіда

T. Good morning, friends. I'm glad to see you. How are you? I hope that everybody is fine. Who is duty today? Is anybody absent? Why is he (she) absent? Thank you. Now let's start our lesson. We have a lot of work to do.

Look at the blackboard, please! Here you can see a proverb. Thousands years ago ancient Greeks said: "A sound mind is in a sound body." Millions of people who go in for sports know from their own experience that this famous saying is true. Can you translate it? Now think and answer what is this lesson about?

You are right. We continue our work at the theme "Sport". Today we are going to speak about sport and the role which it plays in people's life and find out new information.

Фонетична зарядка.

Мета: удосконалення навичок вимови, розвиток умінь аудіювання.

Методичний прийом: «Снігова куля»

T. At first, I propose you to play a game. The name of this game is "Snowball".

I propose you to name the words that deal with Sport or when you hear the word "SPORT", what do you associate with it? The first pupil name one word which is connected with the topic "Sport", the second pupil repeat it and add another word, the next pupil repeat two words and say one more. The winner is a pupil who will repeat the chain of all the words on the topic.

Thank you very much for your activity!

ОСНОВНА ЧАСТИНА УРОКУ

Актуалізація знань. Введення в тему

T. Open your books and look at the pictures on page 94.

1. What qualities are needed for the activities shown in the pictures?
2. Can you think of any watersports other than surfing?
3. Can you think of any other sports or hobbies?
4. Which would you like to do and why?

Практика в аудіюванні. Прослуховування анотації тексту

Мета: розвивати вміння аудіювання тексту.

Методичний прийом: розповідь

1. Передтекстовий етап.

Мета: зняти фонетичні, лексичні і граматичні труднощі.

Прийом: бесіда

a) try and guess the meaning of the words: adventure, pagers, in search of, unspoilt, perfect conditions, protect (якщо учні не здогадаються про значення словосполучень, то вчитель має перекласти їх);

b) What grammatical form is it **as well as**, **as soon as** Let's remember its forming and using.

c) Translate the sentence "Surfers must be brave and have lots of energy". Explain the usage of the word "must".

2. Етап слухання.

Мета: вмотивувати учнів на слухання і розуміння іншомовного тексту

Приєм: розповідь

T: Read the following summary on page 94 in your books, then listen to the CD

3. Етап контролю розуміння прослуханого

Мета: проконтролювати розуміння учнів інформації тексту

Приєм: вправляння

Fill in the missing words ex 1 p 94

1. Практика в читанні нового тематичного тексту.

1. Зняття фонетичних, лексичних і граматичних труднощів

а) Опрацювання нових лексичних одиниць.

Мета: ознайомити учнів з вимовою та значенням нових слів:

Приєм: переклад, наочність, тлумачення

Crashing, incredibly, searching, location, do exercises with weights, plenty of, wet suit, touring, muscles, get it right

б) Узагальнення граматичних правил

Translate into Ukrainian: If you have ever dreamt about incredibly big seas, with huge powerful waves crashing onto sandy beaches, then you should definitely think about learning to surf. What grammatical structure is it?

2. Читання тексту.

Мета: удосконалювати вміння читання і розуміння інформації тексту.

Приєм: читання

T. Children, you are going to read an article about surfing on page 95

Контроль розуміння прочитаного. Робота з текстом на розуміння.

Мета: контроль розуміння прочитаного тексту.

Приєм: виконання різноманітних вправ

Вправа 1. Choose the most suitable heading from the list (A-H) for each part (1-6) of the article. There is one extra heading which you do not need to use.

Steps to be followed

Read the list of heading carefully

Skim the text for its basic meaning.

Read each section underlining any words that match a heading. Don't worry about understanding every word.

Before making final choices, be certain that each heading fits.

Remember there is one extra heading you don't have to use.

Вправа 2. Answer my questions.

1. What qualities should serious surfers have?
2. What would be a surfer's greatest disappointment?
3. Where did the sport begin?
4. What other places are great for surfing?
5. Is it easy to learn how to surf?
6. What equipment does a surfer need?
7. How do surfers feel the first time they stand up on their boards?
8. How does Shane Powell feel about surfing?

Пауза для релаксації.

Мета: надати учням відпочинок

Приєм: слухання музичного твору

T. You have done a lot today; you may have some rest, listen to this beautiful song.

Практика лексико-граматичних навичок.

Мета: засвоєння лексичного матеріалу.

Приєм: вправляння

Вправа 1

Try to explain the words in bold by giving definitions or an example or by using students' native language. Ex 1 p 96

Вправа 2

Fill in the correct words from the list below

Ex 2 p 96

Вправа 3

Fill in the correct words from the list below. Use the words only once.

Ex 3 p 96

5. Практика в монологічному мовленні.

Мета: проконтролювати вміння висловлювати свою думку на основі прочитаного тексту

Приєм: висловлювання учнів.

T. Look through text again on page 95 and make notes under the following headings. Then, talk about what it takes to become a good surfer.

Are there any dangers involved in surfing?

Can you think of any other dangerous sports?

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА УРОКУ

1. Пояснення домашнього завдання.

Мета: зняти труднощі у виконанні домашнього завдання, вмотивувати учнів на роботу вдома

T. So your home task will be: to do task 4.5.6 on page 96.

2. Підсумки роботи. Мотивація оцінок.

T. Thank you for your active work. I'm satisfied with your answers today. You get the following marks...

3. Завершення уроку.

T. Stand up. See you next time.